

Jo em dic Brisa, i tu?

Itineraris sobre refugi i asil per a l'educació primària.

Una, dues, tres... Acció!!!

ACTIVITAT	6.1. Fer peticions a institucions o persones representatives Organitzar-se per demanar recolzament a les iniciatives que es vulguin emprendre relacionades amb donar a conèixer la situació de les persones refugiades al món.	Pàgina 6
ACTIVITAT	6.2. Col·leccionar i exposar-ho! Es tracta de col·leccionar alguns elements relacionats amb les activitats que es tirin endavant i organitzar una exposició.	Pàgina 7
ACTIVITAT	6.3. Crear un blog, un grup de Facebook o una associació Una manera dinàmica i compartida de donar a conèixer el que s'estigui fent o els projectes i compromisos que es puguin proposar.	Pàgina 9
ACTIVITAT	6.4. Organitzar una conferència Crear una presentació de PowerPoint per projectar a l'audiència, mentre els nens i nenes duen a terme una conferència sobre el seu contingut.	Pàgina 11
ACTIVITAT	6.5. Fer una revista Treballar plegats per a donar a conèixer les experiències i reflexions dutes a terme.	Pàgina 13
ACTIVITAT	6.6. Dedicar-hi el tema dels Jocs Florals d'enguany Plantejar els Jocs Florals monogràfics sobre el tema del refugi i l'asil.	Pàgina 15
ACTIVITAT	6.7. Fer titelles Des d'organitzar una representació amb els petits titelles del recurs, fins a crear els propis titelles.	Pàgina 16
ACTIVITAT	6.8. Fer teatre Treballar plegats per compartir un guió, un sentit, uns personatges, una experiència única. Per interpretar la por, el dolor, la felicitat o l'empatia.	Pàgina 18
ACTIVITAT	6.9. Crear un reportatge Combinar diferents fonts d'informació, treballar diferents veus i testimonis, i crear un relat escrit o audiovisual.	Pàgina 20
ACTIVITAT	6.10. Participar en un programa de ràdio Desenvolupar una proposta de participació, ja sigui en forma de falca, de debat o de notícia.	Pàgina 22
ACTIVITAT	6.11. Entrar en contacte amb nenes i nens d'altres centres escolars Contactar amb infants que s'hagin aproximat al coneixement del refugi i l'asil a centres escolars d'altres llocs.	Pàgina 24
ACTIVITAT	6.12. Plantar un ametller Les llavors que hi ha a la motxilla de la Brisa permeten organitzar una plantada compartida. Simbòlicament es tanca un cercle.	Pàgina 25

Una, dues, tres... Acció !!!

Forma part del recurs educatiu

Jo em dic Brisa, i tu?

Itineraris sobre refugi i asil per a l'educació primària.

© 2010 Comitè Català per als Refugiats - Comitè Català de l'ACNUR

Aquesta publicació té finalitats exclusivament educatives, es realitza sense ànim de lucre i es distribueix gratuïtament, en qualitat de préstec, a tots els centres educatius de Catalunya que ho sol·licitin. Queda prohibida la seva venda a tercers, així com la reproducció total o parcial dels seus continguts sense autorització expressa dels titulars del Copyright. Tots els drets reservats.

© Pepi Soto Marata (direcció i coordinació)

© Susanna Tovács Wertheimer

© Beatriz García García

© Laia Prat García

*Membres del Grup de Recerca MOSSA, Departament d'Antropologia Social i Cultural
Universitat Autònoma de Barcelona*

© de les il·lustracions: Pia Vilarrubias Codina

Primera edició; febrer de 2010

Dipòsit legal; B-12668-2010

INTRODUCCIÓ.

Dels pensaments i les reflexions, a la pràctica compartida d'un compromís amb els infants refugiats. En aquest quadern d'activitats, la lectura del conte també ens ajuda. La Lluïsa coneix la realitat de la Brisa i els seus germans a través d'un reportatge televisiu. En proposar a l'escola treballar el tema està fent un pas endavant. Al consultar webs, informes i llibres també. Per la seva banda, la Brisa dibuixa i escriu, explica la seva situació a les càmeres i, així, dona a conèixer la seva experiència i la de milers d'infants com ella i els seus germans.

Creiem que tant necessari és conèixer i prendre consciència d'alguns aspectes de la realitat de les persones refugiades que hi ha al món, com poder col·laborar d'alguna manera amb elles, fer-hi alguna cosa, encara que sigui petita, llunyana i simbòlica. L'experiència de compartir una decisió i de dur-la a terme conjuntament permet gaudir del sentit de formar part d'un grup que va més enllà del dia a dia de l'escola.

Un altre aspecte clau és permetre l'emergència d'aquest coneixement compartit, donar a conèixer les opinions, reflexions i peticions que hagin pogut sorgir durant els processos de treball a les aules. Visualitzar-los, promoure'ls i ser capaces i capaços de fer-los circular generosament.

Així doncs, el contingut bàsic d'aquest quadern és la concreció d'un compromís explícit i compartit entre tots els nens i nenes. Es tracta d'informar del que s'ha fet, però també, i sobretot, d'adonar-se que es forma part d'una comunitat més àmplia que es preocupa per situacions injustes i doloroses que moltes persones estan vivint, i que es mou per fer-hi alguna cosa.

Tots els quaderns d'activitats anteriors inclouen alguna activitat compartida per donar a conèixer les reflexions i la feina feta i millorar-ne la consciència, però les activitats d'aquest quadern es diferencien en:

- El seu abast. Les activitats poden programar-se com a accions d'aula, de nivell, de cicle, intercycles, de centre, intercentres, amb o sense les famílies i algunes d'elles poden vincular-se amb la celebració de les festes habituals a l'escola.
- La seva intenció. És clarament l'expressió d'un compromís públic per a:
 - Donar a conèixer el treball fet amb els infants a l'escola.
 - Millorar la consciència sobre el refugi i l'asil a través de visualitzar el fenomen i informar-ne
 - Trobar vies d'actuació davant de realitats injustes.

Les dotze activitats proposades no segueixen una seqüència, sinó que són totalment independents les unes de les altres, tot i que –lògicament– se'n pot treballar més d'una. Amb qualsevol d'elles **aprenem a:**

- Conèixer algunes petites coses que tots i totes podem fer respecte del refugi i l'asil, des de la realitat propera.
- Experimentar una xarxa de persones que està treballant en el mateix sentit.
- Descobrir altres projectes i accions compromeses i compartides.

Les activitats són les següents i es relacionen amb d'altres activitats del recurs:

1. Fer peticions a institucions o persones representatives. 1.3, 1.5, 1.6, 6.3 i 6.10.
2. Col·leccionar i fer una exposició. 1.4, 1.6, 2.3, 6.9 i 6.10.
3. Crear un blog, un grup de Facebook o una associació. 6.1 i 6.10.
4. Organitzar una conferència. 3.6, 6.9 i 6.10.
5. Fer una revista. 1.3, 3.3, 3.6, 4.2, 4.4, 5.3, 5.6 i 6.9.
6. Dedicar-hi el tema dels Jocs Florals. 2.3, 5.3, 6.9 i 6.10.
7. Fer titelles. 2.3, 5.5, 6.9 i 6.10.
8. Fer teatre. 2.3, 6.9 i 6.10.
9. Crear un reportatge. 4.4, 5.5, 6.2, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7, 6.8, 6.10, 6.11 i 6.12.
10. Participar en un programa de ràdio. 1.4, 3.3, 4.4, 5.2, 5.4, 5.6, 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.6, 6.7, 6.8, 6.9, 6.11 i 6.12.
11. Entrar en contacte amb nenes i nens d'altres centres escolars. 2.3, 5.6, 6.9 i 6.10.
12. Plantar un ametller. 6.9 i 6.10.

FEINA PRÈVIA.

Primer de tot cal conèixer què és el refugi i l'asil. Aquest aspecte s'haurà resolt amb el treball fet a partir dels quaderns d'activitats anteriors, que han d'haver permès la cerca precisa d'informació. Si no se n'hagués treballat cap a fons, la lectura pausada i temporalitzada del conte també pot permetre la reflexió i el coneixement.

ACTIVITAT EXPLORATÒRIA.

A partir d'aquí, i més orientada per als nens i nenes de cicle superior d'educació primària, proposem la formulació d'unes preguntes per a **conèixer més l'entorn des del qual volem emprendre alguna acció:**

1. Quines iniciatives existeixen ja al nostre entorn, en aquest sentit?

Es tracta de fer una cerca sobre les accions que s'estiguin duent a terme, tant a l'escola com al barri o el municipi. Potser hi ha entitats que treballen en qüestions relacionades amb el refugi i l'asil, o altres aules del centre o altres escoles del municipi que han dut a terme alguna iniciativa. S'hi pot entrar en contacte i preparar una visita per conèixer què estan fent. A partir d'aquí es pot veure la necessitat, o de vincular-s'hi per sumar voluntats i intencions o bé de crear una nova proposta pròpia, que caldrà donar a conèixer i a la qual es poden sumar més persones.

Aquesta feina requereix d'un temps i d'una organització que podria implicar diverses àrees de coneixement i un bon nombre de recursos, però és fonamental per a tenir en compte les xarxes ja existents i per a poder-se incorporar a aquestes xarxes, si és que el centre encara no en forma part.

2. Què saben les persones del nostre entorn sobre el refugi i l'asil?

Amb independència que s'hagi dut a terme l'activitat d'entrevistar persones de l'entorn proper (**activitat 3.6**), en aquest cas es tracta d'una acció diferent: preguntar a tantes persones com es pugui: "Saps alguna cosa del refugi i de l'asil?" i elaborar un estat de la qüestió simple, referit a si saben alguna cosa o no. Comptabilitzar freqüències per gènere, edat, origen o territori de residència són algunes de les possibilitats que ofereix una pregunta tant senzilla.

3. Què diu la premsa?

La premsa parla del refugi i l'asil? Quins aspectes tracta? De quines zones del planeta? Amb quines situacions es relaciona? Quines institucions hi prenen part? Aquestes són algunes de les preguntes que es poden utilitzar, però n'hi ha d'altres; es poden plantejar com una acció en si mateixa. És a dir que l'anàlisi de la premsa pot ser una de les accions a emprendre amb el cicle superior.

La informació obtinguda del treball previ s'ha d'organitzar per compartir-la. Sigui quina sigui la pregunta aprofundida el tractament seguirà una pauta semblant:

- a) Enregistrar totes les respostes obtingudes.
- b) Endreçar-les a partir d'algun criteri comú, per exemple, el nom de l'entitat que organitza els actes, si les persones que han respost són persones grans, joves o infants, el diari que ho informa, etc.
- c) Comptabilitzar-les per criteri i establir algun valor comparable.
- d) Concretar el que hem après.

TEMPS.

Dependrà de l'activitat que s'emprenqui o de si se'n duu a terme més d'una. Cada equip de professorat podrà establir amb més adequació els temps necessaris d'acord amb les seves metodologies de treball habitual, la familiarització prèvia amb el tema, les aules implicades, les seves edats, el moment del curs, el grau d'aprofundiment que es vulgui assolir, etc.

TANQUEM.

Totes les iniciatives que es vulgui que formin part de la vida quotidiana del centre, de la normalitat, de la memòria col·lectiva i dels projectes de futur, i que per tant no es vulguin puntuals i excepcionals, han de tenir dibuixat un acabament responsable i un pla de continuïtat. La continuïtat pot garantir-se si es fa difusió del que s'ha après i si el centre pren el compromís de seguir treballant cada curs en allò que s'hagi experimentat positivament. La responsabilitat de l'acabament exigeix una avaluació del procés, del que s'ha fet i del que s'ha après. Proposem enviar cartes o correus electrònics d'agraïment a totes aquelles persones, famílies, entitats o centres i serveis educatius que hagin col·laborat en les accions empreses.

UNA ALTRA MANERA DE TANCAR...

La lectura compartida del conte:

- El darrer dia de classe, per part dels nens i nenes i adreçada a les seves famílies.
- En un mitjà de comunicació local, sigui ràdio o TV, feta pels infants.

ACTIVITAT 6.1

FER PETICIONS A INSTITUCIONS O PERSONES REPRESENTATIVES.

Aquesta activitat té múltiples possibilitats, des d'una carta adreçada a alguna àrea de política local fins a posar-se en contacte amb personatges públics com jugadors de futbol mediàtics, presentadors de televisió o cantants compromesos amb les causes humanitàries. L'objectiu és organitzar-se per demanar recolzament a les iniciatives que s'hagi decidit emprendre, relacionades amb donar a conèixer la situació de les persones refugiades al món.

Les peticions poden articular-se mitjançant la redacció d'una declaració específica de l'aula o de l'escola on s'hagi treballat amb el recurs educatiu o, entre d'altres possibilitats, l'establiment d'un pacte escrit entre professorat, alumnes i famílies on s'especifiquin les activitats que es volen emprendre per visualitzar el que s'ha fet i conegut al voltant dels fenòmens del refugi i l'asil. El Comitè Català de l'ACNUR pot facilitar les dades de contacte de les persones indicades.

En la realització de peticions es pot implicar les famílies dels nens i nenes, es pot mirar d'obtenir el recolzament de tota l'escola o fer-ho extensiu a tots els centres educatius del barri o de la localitat.

Les peticions poden ser a títol individual, augmentant-ne el nombre, o bé a títol col·lectiu, augmentant el grau de compromís.

ALTRES POSSIBILITATS.

- Sol·licitar a les editorials de llibres i contes infantils la possibilitat de disposar per la diada de Sant Jordi d'una bona mostra de publicacions relacionades amb el refugi i l'asil, adequades a l'edat dels nens i nenes, perquè siguin exposades a la biblioteca del centre durant la setmana de Sant Jordi. Els nens i nenes hi poden fer alguna estada de lectura durant aquells dies. Les famílies poden visitar aquest espai i inspirar-se amb algunes de les propostes o bé adquirir-les per als seus fills i filles¹.
- Adreçar una petició a la Direcció de TV3 per dedicar una jornada de la Marató de TV3 a les persones refugiades i asilades, a la vulneració dels Drets Humans. S'ha de fer la proposta al Comitè Català de l'ACNUR per tal de que la petició s'envii a través d'ells.
- Escriure a Jesús Vázquez, ambaixador de l'ACNUR, per fer-li arribar alguna petició o bé demanar-li que faci d'intermediari entre els nens i nenes de l'escola i els nens i nenes refugiats en algun dels camps de refugiats que ell visita sovint.

1. Aquesta és una iniciativa del CEIP Prat de la Manta de l'Hospitalet de Llobregat, centre pilot del projecte experimental.

ACTIVITAT 6.2

COL·LECCIONAR I EXPOSAR-HO!

Aquesta activitat té com a finalitat col·leccionar alguns elements relacionats amb les activitats del recurs educatiu que es tirin endavant i organitzar una exposició. A continuació s'enumeren algunes possibilitats:

Símbol de l'ACNUR.

Que els nens i nenes, les famílies, el professorat i tothom que ho vulgui faci amb les seves mans el símbol de l'ACNUR. Es poden fer fotografies de grup o individuals i enviar-les a la seu del Comitè Català de l'ACNUR perquè les utilitzin com a testimoni i per a enviar a algun dels seus suports de comunicació, en funció de les necessitats i de la disponibilitat.

Col·leccions de premsa.

Si es fa l'activitat exploratòria sobre allò de què informa la premsa, es pot fer una col·lecció de notícies, titulars i fotografies de premsa, escanejar-les i fer-les muntar en cartró-ploma o alguna superfície resistent per muntar-les en exposició a la biblioteca del centre, al vestíbul o als passadissos de l'escola.

Imatges, escrits, cal·ligrames, músiques, cançons... relacionats amb el refugi i l'asil.

També poden ser titelles, gorres com les d'en Lleó, mocadors com el de la Brisa, punts de creu, fotografies dels millors amics i amigues, dels pares, dels objectes estimats que ens emportaríem si haguéssim de marxar... En aquests casos és molt important donar un tractament de patrimoni cultural a cada peça, classificar-la, etiquetar-la amb el nom del seu propietari o propietària, planificar el lloc on s'exposarà i tot el que sigui necessari per establir un itinerari de visita.

Imatges, escrits, gràfiques, mapes, etc. fets mentre s'ha treballat alguna activitat del recurs.

Igual com en el cas anterior, es tracta de visualitzar en format exposició part de la feina feta amb els nens i nenes a les aules al voltant del refugi i l'asil, a partir del conte o d'alguna de les activitats del recurs.

Sigui el que sigui el que es col·leccioni i s'exposi caldrà **tenir present**:

- Algun criteri d'organització interna dels materials.
- Dissenyar un cartell per a difondre-la.
- Fer un catàleg de l'exposició.
- Organitzar el procés de muntatge de l'exposició.
- Preveure una bona il·luminació i música de fons.
- Fer les entrades de l'exposició per lliurar-les a totes les persones assistents.
- Organitzar un servei d'acompanyament de la visita que impliqui preparar-se una explicació adequada a l'edat dels visitants.
- Preveure un servei de neteja i recuperació de tots els materials.
- Fer el retorn dels objectes o materials de l'exposició a les persones que els han cedit.
- Fer una carta o correu electrònic d'agraïment a tothom.
- Lliurar un certificat de participació en l'organització de l'exposició a tots els nens i nenes que ho hagin fet o bé a la classe a la qual pertanyin.

ALTRES POSSIBILITATS

- Les possibilitats d'aquesta activitat són quasi bé infinites, des de fragments literaris d'exiliats cèlebres a fragments de les entrevistes fetes als avis i les àvies; des de farcells i bosses fins a pors, desigs i altres intangibles.
- Es pot sol·licitar alguna de les cinc exposicions sobre refugiats que té el Comitè Català de l'ACNUR. En línia es pot trobar una descripció conceptual i tècnica de les cinc exposicions que tenen com a objectiu sensibilitzar l'opinió pública sobre la situació dels refugiats al món, el desplaçament intern a Colòmbia i la tasca humanitària que realitza l'ACNUR. Es tracta de les exposicions: "Joves refugiats, sortir de l'exili", "Grans ulls petits", "Un dia vam haver de fugir", "Dones, l'exili, la bellesa" i "Dona Atles, conflicte a Colòmbia". L'enllaç http://www.eacnur.org/media/docs/catalogo_Catalu%C3%B1a.pdf també informa del procés a seguir per sol·licitar-les.

ACTIVITAT 6.3

➤ CREAR UN BLOG, UN GRUP DE FACEBOOK O UNA ASSOCIACIÓ.

Una manera dinàmica i compartida de donar a conèixer el que s'estigui fent o els projectes i compromisos que es puguin proposar. Es tracta de crear comunitat disposant d'una base de dades amb els contactes de totes aquelles persones i entitats que hagin participat i fer circular el coneixement i l'experiència obtinguts. Crear comunitat és també una manera de donar continuïtat a les reflexions i activitats iniciades.

La creació d'un blog, d'un grup de Facebook o d'una associació són accions diferenciades i cada una d'elles pot tenir objectius propis. Totes poden ser virtuals però l'associació pot existir al marge d'internet, encara que faci difusió de les seves accions per aquesta via. En tots els casos es poden incloure enllaços amb produccions audiovisuals diverses, es poden comentar els continguts del conte *L'ametller no va poder fugir*, es pot compartir la informació obtinguda sobre la situació dels refugiats a diferents llocs del món, es poden incloure també entrevistes que s'hagin enregistrat i de les quals tinguem permís per difondre o bé fotografies sobre les exposicions, o qualsevol altra activitat que es dugui a terme a l'aula o al centre. (activitat 6.1).

En aquest àmbit d'acció cal tenir en compte tots els avenços que les noves tecnologies afavoreixen, tot i que propostes molt recents de creació de xarxes puguin quedar ràpidament superades.

Tots els continguts del blog o grup de Facebook que es creïn, hauran de ser supervisats pels professors i, si és el cas, s'hauran de realitzar les consultes pertinents al Comitè Català de l'ACNUR. L'escola haurà d'assumir la responsabilitat de tots els continguts que es publiquin.

CREAR UN BLOG.

La creació d'un blog és cada vegada més freqüent. L'adreça <http://www.blogger.com> dona tota la informació necessària per a fer-ho, des de quines són les condicions prèvies –com ara l'existència d'un compte de correu electrònic a gmail–, els diferents passos a seguir per crear-lo –assignar nom al blog, comprovació de disponibilitat, selecció de la plantilla– o el procés de publicació –introduir el que interressi, processar-ho i publicar-ho–, fins a la comprovació que es visualitzi correctament. Una adreça facilitadora de tot aquest procés és <http://www.ayuda-internet.net/tutoriales/manual-blog-blogger.html>.

CREAR UN GRUP DE FACEBOOK.

Un grup de Facebook pot esdevenir un grup de recolzament a alguna acció, activitat o projecte. També pot recolzar un territori, una població o una entitat. Podria pensar-se en la possibilitat de recolzar algun camp de refugiats específic, podeu consultar al

Comitè Català de l'ACNUR sobre les necessitats de donar recolzament a algun projecte en concret. Per crear un grup de Facebook primer cal estar inscrit a www.facebook.com i a partir del compte de Facebook es pot iniciar el procés de creació del grup. A internet hi ha enllaços que permeten veure com fer-ho, com http://www.youtube.com/watch?v=FwRjTfX_oIA

CREAR UNA ASSOCIACIÓ.

La informació completa per a crear una associació juvenil es pot trobar al web de la Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya <http://www20.gencat.cat/portal/site/Joventut> a l'apartat Associacionisme i Participació, on diu:

“Una associació és una agrupació de persones que s’uneixen de manera voluntària, lliure i solidària per aconseguir, sense ànim de lucre, una finalitat comuna d’interès general o particular, i per fer-ho es comprometen a posar en comú llurs coneixements, activitats o recursos econòmics, amb caràcter temporal o indefinit. Segons la Llei 7/1997, de 18 de juny, d’associacions, una associació ha d’estar formada per un mínim de 3 persones, pot obtenir beneficis de les seves activitats però no pot repartir-los entre els socis. Els beneficis que s’obtinguin de les activitats que organitzi l’associació hauran de repercutir en altres activitats.”

Una associació s’ha de constituir i posteriorment s’ha d’inscriure. L’entitat jurídica exigirà persones adultes per poder-la impulsar, però els seus membres poden ser infants. No s’ha de desestimar la possibilitat de vincular-se a alguna associació que ja estigui en funcionament a la mateixa localitat o barri.

ACTIVITAT 6.4

ORGANITZAR UNA CONFERÈNCIA.

Crear una presentació de PowerPoint per a projectar-la a l'audiència, mentre es duu a terme una conferència sobre el seu contingut². Aquesta proposta ha de comptar amb la presència d'assistents, poden ser els nois i noies d'altres classes de l'escola, les mateixes famílies de l'alumnat que imparteixi la conferència o altres persones convidades. I s'ha de comptar amb un espai adequat per a dur-la a terme.

Organitzar una conferència implica disposar de coneixement previ sobre el tema que es tractarà i, per tant, pot fer referència a alguna de les 30 activitats dels cinc primers quaderns d'activitats que hagi desenvolupat una de les aules. O a una part de la feina feta, segons el grau d'aprofundiment. En tots els casos, però, una conferència permet:

- Informar d'alguns resultats de l'activitat realitzada a l'aula.
- Informar del fenomen del refugi i l'asil, difonent imatges, textos, taules, mapes, etc.
- Formular demandes i peticions relacionades.

QUÈ CAL TENIR EN COMPTE, ABANS.

Disposar d'una agenda per a anotar-hi totes les tasques del procés.

Definir el contingut que es vol explicar i realitzar el PowerPoint.

Difusió de la conferència –díptics, correus electrònics, etc.– especificant títol, ponents, dia, hora i lloc de realització.

Vetllar per les normes de cortesia i protocols en el cas de persones convidades.

Aconseguir participants a la sessió i demanar confirmació de l'assistència.

Elaborar credencials per als participants i, si cal, certificacions d'assistència.

Elaborar certificacions per als ponents i persones convidades.

Elaborar certificacions per a les aules que liderin la conferència.

Vetllar per les bones condicions de l'espai, la llum, el mobiliari –taules, cadires–, els mitjans tècnics –portàtil, canó de projecció, pantalla, micròfons–, la qualitat del so, la temperatura de la sala...

2. Aquesta activitat parteix d'una idea que ens va suggerir l'equip del CEIP Escola del Mar de Barcelona, un dels centres pilot de la fase experimental d'aquest projecte, basant-se en la seva experiència amb nens i nenes de cycle inicial d'educació primària.

QUÈ CAL TENIR EN COMPTE, MENTRESTANT.

Lliurar als participants un petit formulari d'avaluació i demanar-ne el retorn quan s'acabi la sessió.

Organitzar equitativament la ubicació de les persones assistents.

Realitzar una bona presentació de l'acte i dels nens i nenes ponents.

Vetllar pel silenci durant el desenvolupament de l'acte.

Respectar escrupolosament els temps d'intervenció de tothom, ponents i participants en el temps de preguntes i debat.

Prendre notes durant la sessió de tot el que es va dient o bé enregistrar-ne la veu.

Fomentar, gestionar i dinamitzar adequadament el debat obert.

Tancar clarament i de manera formal la sessió.

Recollir els formularis d'avaluació.

QUÈ CAL TENIR EN COMPTE, DESPRÉS.

Retorn de mitjans tècnics o altres materials a qui els hagi facilitat.

Transcriure les anotacions o els enregistraments de veu i valorar la seva difusió per altres mitjans. Organitzar el buidat i l'anàlisi de les avaluacions i redactar unes conclusions.

Difondre l'acte a nivell de centre i, si escau, a d'altres instàncies comunicatives o institucionals.

ALTRES POSSIBILITATS.

Amb el mateix format es pot organitzar un cine-fòrum amb les famílies a partir del DVD del conte, tenint preparada una pauta per a la reflexió en comú sobre el seu contingut.

ACTIVITAT 6.5

FER UNA REVISTA.

Es tracta d'aprofitar l'estructura i organització existents a cada centre pel que fa a disposar o no de revista, amb l'objectiu de treballar plegats per donar a conèixer les experiències i reflexions dutes a terme amb el recurs educatiu. Les revistes poden ser impreses o electròniques. En tots dos casos cal maquetar-la, editar-la i distribuir-la. Les electròniques es difonen més ràpidament i tenen un cost menor.

En cas que el centre ja disposi de revista, proposem incloure-hi una secció de col·laboració periòdica on es vagi informant puntualment de la realitat del refugi i l'asil al món. Lògicament, també es pot informar una única vegada del treball realitzat a les aules.

Si el centre no disposa de revista, proposem crear-ne una d'específica, que pot esdevenir excepcional, única i monogràfica i pot incloure tota la feina feta, o bé plantejar-la com un projecte a llarg termini i formar part d'una nova eina educativa de l'escola. Sigui com sigui, caldrà decidir un nom per a la revista. Algunes seccions que contemplen les revistes són:

- **Editorial.** És la introducció de la revista. S'hi pot explicar quins han sigut els objectius del projecte que estem duent a terme i pot incloure un balanç general de l'experiència. Ha d'anar signada.
- **Presentació.** S'hi explica quines seran les temàtiques tractades i quina és la seva importància.
- **Índex.** Precisa els continguts per seccions, amb la referència de la pàgina on es troben.
- **Notícies.** És la secció que recull breument algunes de les últimes notícies destacades relacionades amb el tema que estiguem tractant.
- **Reportatges.** Seria molt valuós comptar amb un reportatge o més, sobre diferents aspectes dels temes que s'estiguin tractant. Es pot fer un cop d'ull a l'[activitat 6.9 "Crear un reportatge"](#).
- **Articles.** N'hi poden haver diversos, són de menor extensió que els reportatges i permeten recollir des d'opinions personals fins a l'anàlisi de dades estadístiques sobre persones refugiades.
- **Entrevistes.** Una possibilitat és incloure una entrevista a alguns dels nens i nenes, professorat o familiars que hagin participat en el projecte i expliquin la seva experiència. En cas d'haver fet l'[activitat 3.6](#) es pot incloure el testimoni d'alguna de les persones entrevistades.
- **Altres: passatemps, escrits literaris, cartellera, vinyetes...** Des d'una sopa de lletres fins a un dibuix dels protagonistes del conte, passant per frases fetes o fragments de cançons i llegendes, fins al comentari o ressenya d'alguna pel·lícula recent sobre el tema.

Un cop decidides les seccions que formaran part de la revista és el moment d'organitzar-ne la creació i realització, distribuint la feina i preveient un calendari de treball. Després, quan es disposi de tota la informació que ha d'anar a les diferents seccions és el moment de fer-ne la maquetació. S'acostuma a realitzar amb el programa Adobe InDesign, tant si es fa revista impresa com electrònica. A la pàgina web <http://www.simdalom.com/blog/2007/06/24/como-hacer-una-revista> s'explica un procés de creació amb aquest programa. També es pot consultar un enllaç on s'expliquen els diferents programes amb què es pot treballar i els avantatges de cada un, incloent exemples del procés de maquetació. El lloc és <http://blogvecindad.com/mini-guia-para-el-diseno-de-una-revista/2005/12/07>. Si es prefereix programari lliure també es pot utilitzar el programa Inkscape.

Finalment recomanem un altre enllaç que pot ser molt útil per al professorat, malgrat ser una iniciativa d'educació secundària, ja que precisa amb tot detall el procés seguit per tirar endavant una revista digital al seu centre, especificant la distribució de responsabilitats de l'editor/a, dels reporters/es i del diagramador/a. També concreta les funcions del consell de redacció, de la investigació, la redacció, l'edició i la diagramació. El lloc és <http://sites.google.com/site/cs2itaca/Home/funcionamiento-organizacion-d-una-revista>. Aquest mateix centre publica un tutorial per crear amb Google Page Creator la revista digital. L'enllaç és <http://sites.google.com/site/cs2itaca2/comferlarevistaambgooglepagecreator>.

ALTRES POSSIBILITATS.

- Compartir amb el Comitè Català de l'ACNUR alguns dels materials que s'editin per a la revista perquè ells valorin la possibilitat d'incorporar-lo i publicar-lo en el butlletí Refugiats que s'edita periòdicament.
- Participar amb algun text o fotografia en alguna revista local, del barri o d'entitats sensibles a la temàtica que ens ocupa.

ACTIVITAT 6.6

DEDICAR-HI EL TEMA DELS JOCS FLORALS D'ENGUANY.

Plantejar els Jocs Florals monogràfics sobre el tema del refugi i l'asil és una iniciativa de gran envergadura ja que implica tot el centre. Habitualment el certamen literari es desenvolupa durant força dies i s'esperen aportacions de totes les aules. La valoració d'aquestes aportacions és a càrrec d'una comissió o de diverses, integrada per professorat i sovint també per representants de pares i mares.

Prendre la decisió que el tema dels Jocs Florals sigui el refugi i l'asil, necessita un treball previ a nivell de totes les aules del centre i, per tant, d'un compromís pres amb temps suficient. La proposta pot vertebrar-se a partir dels temes que hagin pogut sorgir a cada classe amb les activitats treballades del recurs i, d'aquesta manera, cada classe pot precisar l'àmbit temàtic més específic sobre el qual giraran les aportacions dels infants.

Hi ha municipis en què hi estan implicades les àrees d'Educació i de Cultura, fent certàmens literaris de caire local en els quals participen tots els escolars del territori que han estat premiats en els seus respectius centres. Si s'aconsegueix generalitzar la proposta a nivell local, pot esdevenir una activitat de molt impacte.

Generalment el procés s'inicia amb la publicació i difusió de les Bases dels Jocs Florals, en les quals s'indica el nivell educatiu a quí s'adreça, les categories, les modalitats de participació, les condicions de participació, les característiques dels treballs, el calendari de lliuraments, la composició dels jurats, el dia, lloc i hora de celebració dels Jocs Florals i, si escau, el procés per accedir a participar en els Jocs Florals del municipi.

ALTRES POSSIBILITATS.

- Es pot organitzar un certamen literari de menor abast, a nivell de l'aula, fent poemes o narracions que girin al voltant del refugi i l'asil, o de la Brisa i la seva família, o del tema central de les activitats que s'hagin treballat. Un cop realitzats els textos, es pot celebrar una diada més formal en què es llegeixin les creacions participants i es rebi un regal per a la classe, com ara uns contes o uns llibres o un joc per tenir a l'aula.

ACTIVITAT 6.7

FER TITELLES.

L'activitat de fer titelles permet moltes possibilitats. Des d'organitzar una representació amb els petits titelles de dit de Ca La Brisa i Ca La Lluïsa entre classes d'edats diferents, fins a crear els propis titelles, inventant una història pròpia, interpretant la del conte o bé organitzant un final diferent.

Si l'opció triada és utilitzar els titelles de Ca La Brisa i de Ca La Lluïsa, s'haurà d'escriure el guió de titelles. Aquest pot inspirar-se en el conte "L'ametller no va poder fugir", en alguna part d'aquest, o bé pot ser un guió creat de nou, amb final alternatiu, o bé explicant la història des del punt de vista d'en Lleó o de la Menta o d'un nen o nena de l'escola de la Lluïsa... les possibilitats no s'acaben.

Per fer un guió de titelles es pot consultar <http://www.mallorcaweb.com/magteatre/teatre/titelles.html>. Aquest enllaç explica amb tot tipus de detall els passos a seguir per a fer teatre de titelles a l'escola. Hi trobem, per exemple, referències al sentit de la història, a la importància de pensar un bon títol, al paper fonamental dels diàlegs dels personatges i a la possibilitat de prescindir de narrador, però també a les acotacions de decorat, música i cançons, il·luminació, *attrezzo*, moviment i dicció dels personatges.

Per dur a terme la representació es necessitarà, a més de tenir molt clar què es vol explicar, decidir de quina manera es vol dur a terme, és a dir, amb quin format de teatre de titelles, amb quin tipus de personatges i per a quin públic. Finalment, cal posar-hi títol.

Pel que fa al tipus d'escenari i decorats hi ha moltes opcions, des del conegut guinyol de diverses mides, fins a les ombres xineses en pantalla, mampara o llençol. Per fer un teatre de titelles molt senzill, fàcil i amb materials a l'abast consulteu <http://www.jouscout.com/taller8.htm>, mostra com fer-lo amb dues cadires, una escombra, tovalloles, agulles imperdibles i agulles de cap. També es pot pensar que els titellaires es vesteixin amb roba d'un color com el negre o el blanc, simbolitzant que no hi són, tot i compartir presència a l'escenari amb els titelles.

S'ha de preveure la realització d'un assaig general abans de la representació. Això permet llimar els aspectes menys resolts, provar les diferents veus que han de ser fortes i clares però adequades a cada situació. També permet verificar el funcionament de la il·luminació per crear diferents atmosferes o, fins i tot, marcar el ritme de l'obra. Finalment, caldrà assegurar-se que el so de músiques i cançons sigui l'adequat, com també disposar de tots els objectes necessaris per fer els sons especials com ara campanetes, pots, picarols, grans d'arròs, etc. En darrer terme, l'assaig general permet experimentar la importància de saber-se les frases que cal pronunciar, en el moment en què cal pronunciar-les i la importància de fer la representació amb calma, sense voler córrer.

Pel que fa a la possibilitat de confeccionar els propis titelles, imitant els personatges del conte o bé creant-ne de nous en situacions semblants a les que viuen la Brisa i els seus germans, les opcions són moltes. Es pot consultar <http://www.mallorcaweb.com/magteatre/teatre/titelles.html>, pàgina en què s'explica com fer titelles de guant, de mà vertadera, de manyopla, de pal, de fil i siluetes de massa negra, siluetes amb perforacions i siluetes transparents o titelles translúcides per fer teatre d'ombres. Un altre lloc web interessant és http://www.edutic.ua.es/visualiza_wq/contenido.asp?opt=tarea&id=3870, que de manera molt breu explica com fer titelles amb pal, titelles de dit, titelles amb una ampolla, titelles amb dues bosses i titelles amb cap de gomaespuma, alhora que també ofereix enllaços per a ampliar informació. Una altra manera de resoldre els titelles de dit a partir de guants de goma per les mans de diferents colors es pot trobar a <http://manualscanigo.blogspot.com/2009/03/titelles-de-dit.html>. Per fer titelles amb varetes es pot consultar l' enllaç <http://www.eduplace.com/science/dw/5/unit/ffspan.pm5.f1.html> i, finalment, per fer titelles amb la mà pintada, disposant de maquillatge, mocadors de coll i llana, es pot consultar <http://www.jouscout.com/taller8.htm>. El resultat encantarà als més petits i petites de l'escola!

La sessió de titelles s'ha de difondre amb antelació i es pot pensar en un protocol semblant al que es proposa per l'**activitat 6.4 "Organitzar una conferència"**. En comptes d'enregistrar les aportacions i transcriure-les es pot gravar la representació en vídeo per fer-ne còpies i regalar-les a les famílies dels infants participants.

ACTIVITAT 6.8

FER TEATRE.

La possibilitat de compartir un guió, un sentit, uns personatges, d'interpretar la por, el dolor, la felicitat o l'empatia pot ser una experiència única per als nens i nenes. En la mateixa línia que els titelles, fer teatre pot permetre una major implicació de tots els membres de la comunitat educativa tant en el seu plantejament com en el seu desenvolupament, fins a la representació de l'obra al centre o a alguna entitat del barri o, fins i tot, organitzant la filmació de la representació per fer-ne un DVD de regal per als participants o per incorporar-lo al web del centre.

El teatre pot proposar-se en format clàssic o contemporani, però en tots els casos exigeix un mateix procés per fer-lo realitat:

- **Triar el tema** d'entre els que s'hagin treballat a les aules, o bé el relat del conte en el seu conjunt, o, com en el cas dels titelles, creant un relat alternatiu o un final diferent, etc.
- **Fer el guió** implica, primer de tot, pensar quina història es vol explicar, concretar-ne el sentit, l'argument, els personatges, precisar on passa la història, quan, a qui li passa i com es resol o s'acaba. Ha d'incloure els diàlegs i ha de concretar cada escena.
- **Repartiment**, s'han de repartir els papers de l'obra i les feines més tècniques com ara la direcció i coordinació de tot, temes de so, músiques, il·luminació, canvis de decorats...
- **Decorats i atrezzo**, cal confeccionar els decorats i recopilar l'atrezzo necessari. Una possibilitat és que aquests es facin a partir d'elements diàfans o més simbòlics que ajudin l'espectador a imaginar ambients més generals.
- **Vestuari**, es pot resoldre amb peces clau que identifiquin cada personatge, sobre un fons de vestit de color homogeni per a tothom.
- **Llum i so**, segons el tipus de producció que es vulgui fer, pot ser prescindible. En cas d'optar per utilitzar-los, és preferible utilitzar equips senzills o, fins i tot, demanar ajuda entre els pares i mares dels infants participants o entre el professorat mateix.
- **Assaigs**, és preferible calcular de més que no pas fer curt i no tenir temps d'assajar bé cada escena. Cal preveure també un o dos assaigs del conjunt de l'obra abans de l'estrena. Surtin com surtin els assaigs finals, no és gaire recomanable introduir modificacions de darrera hora ja que queda poc temps per a integrar-les.
- **Anunciar l'estrena** amb temps d'antelació suficient per a assegurar la participació del públic. El disseny dels recursos publicitaris pot ser també un encàrrec motivador per als nois i noies. I... lògicament caldrà haver decidit un títol per l'obra!

- **Estrena**, cal disposar d'un lloc adequat per fer la representació, tenint en compte que sigui proporcional al tipus de producció que s'hagi fet i al públic que s'hi espera. Tant pot fer-se a la mateixa aula, com a la biblioteca o el menjador de l'escola com en algun teatre del barri. Tot depèn de l'abast que s'hagi donat a l'activitat. Caldrà disposar de les entrades i preveure un o diversos acomodadors del públic i haver comprovat prèviament que tot és a punt.
- **I després...** sempre és convenient fer una valoració conjunta de com ha anat tot el procés: dificultats, èxits, anècdotes divertides, conflictes apareguts, reflexions i opinions personals, etc. Si s'ha enregistrat la representació en vídeo, és important tancar el procés i, o bé fer-ne DVD per a les famílies o els nens i nenes participants, o bé fer-ne difusió per altres mitjans o aprofitar el material per a crear un reportatge (**activitat 6.9**).

Es pot consultar la pàgina http://blocs.xtec.cat/totselspapers/?page_id=54. El Bloc de Tots els Papers de l'Auca explica, des d'un punt de vista educatiu, per què i com fer una obra de teatre, des de l'estimulació de coneixements previs, la lectura silenciosa, els procediments per ajudar a comprendre l'obra, la lectura col·lectiva, el repartiment de papers, l'assaig de cada escena, els generals, la representació de cara al públic i també l'avaluació del procés.

ACTIVITAT 6.9

CREAR UN REPORTATGE.

A partir de les experiències d'algunes activitats o bé dels testimonis que s'hagin entrevistat, es pot planejar la realització d'un reportatge que combini diferents fonts d'informació. El reportatge és un treball de caràcter informatiu que permet l'aprofundiment en una realitat o esdeveniment concrets i es pot crear en forma de relat escrit o audiovisual, o combinar-los. El reportatge també pot ser un conjunt de fotografies que informin d'un succés. Sigui com sigui, mai no és un relat atemporal com el documental i està lligat a l'actualitat més immediata.

Un reportatge és un relat d'històries protagonitzades per persones que es posen en relació amb el seu propi context. El reportatge és un testimoni que explica, a partir de materials de la realitat, amb paraules, imatges i sons, algun esdeveniment d'interès públic i acostuma a incloure observacions personals i directes de qui el realitza.

A la pàgina web <http://www.edu365.cat/videofoto/ficcio/ficcio2.htm> s'hi poden trobar descrits els aspectes que caracteritzen la creació i producció d'una ficció audiovisual. Ofereix pautes que poden servir per a la realització d'un reportatge com ara els codis lingüístics audiovisuals com el pla, la seva composició, l'angle de visió, mobilitat de la càmera, continuïtat temàtica i perceptiva, il·luminació, àudio, text escrit per a les narracions, signes de puntuació, manipulació del temps real, edició, ritme, efectes especials i trucatges o els recursos literaris contemplats des d'una òptica cinematogràfica.

Quins esdeveniments o situacions podrien ser objecte d'un reportatge?

En el cas que ens ocupa no és possible pensar en fer un reportatge sobre la realitat dels camps de refugiats o sobre nens i nenes que hi visquin, com tampoc no es pot fer sobre la Brisa, la Lluïsa i els seus germans i famílies. El fenomen que s'està treballant no es pot documentar en un reportatge ni amb tota la cruesa dels èxodes ni des de la fantasia d'un conte però, si s'han fet activitats dels quaderns anteriors i s'hi ha aprofundit mínimament, s'han d'haver generat situacions, reflexions i accions de les quals es pot informar. Són realitats immediates, properes i d'interès públic i, per tant, poden ser objecte d'un reportatge.

Si s'han experimentat els sentiments de por, desconsol, acollida, rebuig, etc., si s'han col·leccionat objectes o escrits, si s'han fet entrevistes als avis o les àvies, si s'ha fet una caminada d'un dia sense quasi bé menjar, s'ha construït una pilota amb materials de rebuig i s'hi ha intentat jugar, s'ha creat una màquina menjapors que s'ha cruspit les pors de tota la classe, si s'ha fet teatre o titelles o s'ha llegit i reflexionat conjuntament sobre les situacions que reflecteix el conte... es poden fer reportatges plens de sentit.

Com en els casos de les **activitats 6.7 "Fer titelles"** i **6.8 "Fer teatre"**, es necessita saber què es vol explicar, a qui es vol explicar, en quant de temps i amb quins testimonis es compta. És a dir, cal un guió de tot, definir tots els aspectes i temporalitzar-los en un calendari de l'activitat i pensar un títol per al reportatge. Després cal:

- a)** Repartir feines i constituir els equips de treball
 - a.** Qui coordina la feina i fa els contactes necessaris
 - b.** Qui filma, a quines persones, en quins moments... qui fa de narrador o narradora
 - c.** Qui edita, compon, quan, on...
 - d.** Qui fa la difusió de la feina, quan i on es difon i per quins mitjans
- b)** Aconseguir els mitjans tècnics necessaris com
 - a.** Càmeres de vídeo per filmar compatibles amb els ordinadors de què disposi el centre
 - b.** Provar prèviament la connexió de les càmeres amb l'ordinador
 - c.** Garantir prèviament la possibilitat d'editar el material o bé amb el Windows Movie Maker –disponible si es disposa de sistema operatiu Windows– o amb qualsevol dels molts programes d'edició de vídeo del mercat o de la xarxa
- c)** Començar la feina... i acabar-la!

ACTIVITAT 6.10

PARTICIPAR EN UN PROGRAMA DE RÀDIO.

Potser que el centre escolar disposi d'una emissora o pot ser que no, però és molt probable que hi hagi ràdio al barri i sigui possible fer-hi una proposta de participació. La participació pot ser puntual, en forma d'entrevista, de debat o de programa monogràfic, o pot ser més estable, durar més temps. En aquest segon cas es pot pensar a fer una aportació dins d'un programa ja existent, durant unes setmanes o uns mesos, o fins i tot durant un curs.

Les participacions puntuals poden permetre:

- Llegir el conte en grup, fent les veus dels personatges o la narració de persones diferents. Pot fer-se amb els nens i nenes, amb professorat, amb famílies o en versió combinada.
- Explicar què s'ha fet a l'escola sobre el refugi i l'asil, ja sigui una sola activitat feta per una classe o un conjunt d'activitats fetes per tots els grups classe del centre.
- Informar de la feina que fa l'ACNUR i fer una entrevista a alguna persona que hi treballi o que faci de voluntària, previ contacte amb el Comitè Català de l'ACNUR que participarà en funció de la seva disponibilitat.
- Aprofundir en alguns dels molts aspectes possibles del fenomen del refugi i l'asil, a partir de la feina feta a l'escola i d'informació específica que s'obtingui per a la realització del programa.

La creació de falques pot pensar-se en diversos sentits:

- Per informar que es duu a terme alguna activitat en el centre per donar a conèixer la situació de les persones refugiades.
- Per anunciar que s'ha creat un blog o un grup de Facebook relacionat amb el refugi i l'asil, convidant la gent a participar-hi.
- Per anunciar la creació d'una associació i les activitats que emprengui.
- Per informar de la realització d'una obra de teatre, de titelles, una conferència o una exposició i convidar tothom a anar-hi.
- Per informar de la celebració dels Jocs Florals monogràfics sobre refugi i asil, convidar a la participació en els Jocs Florals i en l'acte de celebració.
- Per explicar que s'ha entrat en contacte amb nens i nenes d'altres centres escolars i anunciar el dia que sortirà en antena un programa monogràfic o es difondrà pel web o en paper el darrer número de la revista... que inclou un reportatge sobre aquesta acció.

- Per informar de la plantada d'un ametller a la plaça del poble, al pati de l'escola o al jardí de casa... tot convidant els veïns i veïnes, els amics i amigues, els oients en general.

La proposta d'una secció fixa dins d'un programa existent requereix el disseny d'una careta que inclogui una sintonia i un nom o títol de la secció, i que és la mateixa a cada programa. Aquesta forma de participació pot permetre:

- Dissenyar un procés de visualització de persones properes, ja siguin del centre escolar o d'una localitat pròxima, que hagin viscut o coneguin d'algú que hagi viscut l'exili, la situació de refugi, de demanda d'asil i tot el que pot implicar aquesta experiència. Cada programa on es participés –setmanal o mensualment– podria dedicar-se a un d'aquests testimonis.
- Dissenyar un procés d'aprofundiment en el fenomen del refugi i l'asil, combinant diferents testimonis amb notícies actuals i amb dades obtingudes a la pàgina web del Comitè Español de l'ACNUR (www.eacnur.org) o a les web internacionals de l'ACNUR (www.acnur.org / www.unhcr.org), per exemple. Aquest tipus de participació implica que hi ha d'haver un locutor o locutora que condueixi la secció a cada programa.
- Dissenyar un sistema per donar a conèixer la feina feta a les escoles de la localitat sobre qüestions relacionades amb els Drets Humans i els Drets de la Infància, de manera que cada programa en què es participi expliqui el que ha fet una escola o, si no hi ha massa escoles a la localitat, un cicle o una aula concrets. Es necessita igualment una persona que condueixi tots els programes, però es pot comptar amb testimonis de nens i nenes diferents a cada programa.

La Generalitat de Catalunya ha impulsat el projecte XTEC Ràdio amb l'objectiu que la ràdio sigui un mitjà de comunicació escolar i de difondre els programes elaborats pels infants i joves dels centres. En aquest sentit es pot consultar l'enllaç <http://www.xtec.es/xtecmedia/radio/index.htm>. També es poden consultar els següents enllaços: http://phantom.xtec.cat/ceip-paucasals-gracia/intranet/web_nou/radio_casals/index.html del CEIP Pau Casals - Gràcia i <http://www.bcn.cat/escoladelmar/radio0708.htm> del CEIP Escola del Mar, ambdós centres han col·laborat amb aquest recurs educatiu.

ACTIVITAT 6.11

ENTRAR EN CONTACTE AMB NENES I NENS D'ALTRES CENTRES ESCOLARS.

Posar-se en contacte amb infants i joves d'altres llocs del món és cada vegada més possible gràcies a internet. Hi ha moltes experiències escolars que han pres aquesta iniciativa relacionada amb algun projecte que estiguessin duent a terme. És el cas d'intercanvis de nois i noies d'aquí amb nois i noies d'altres països pel que fa als de més edat, però és també el cas d'intercanvis de cartes, de contes, de músiques o de cançons en projectes de sensibilització envers realitats molt diverses³.

Per això, proposem entrar en contacte amb nenes i nens d'altres centres escolars que estiguin o hagin treballat la realitat del refugi i l'asil, ja sigui amb aquest mateix recurs educatiu, ja sigui a partir d'altres iniciatives educatives.

Es tracta de tirar endavant una presa de contacte i d'intercanvi d'informació, escrita, fotogràfica o del tipus que sigui, per tal de poder compartir tot allò que s'hagi après, fomentant l'estímul que permeti no passar per alt situacions tant greus i injustes.

ALTRES POSSIBILITATS.

- La possibilitat d'entrar en contacte amb nens i nenes d'altres centres escolars, es dona en moltes circumstàncies però poques vegades es pensa en centres educatius relativament propers. En aquest sentit proposem fer extensiva la possibilitat d'intercanvis amb escoles del mateix barri, d'altres barris de la mateixa població, d'altres poblacions, d'altres comarques o, fins i tot, d'altres comunitats autònomes espanyoles.
- Pot plantejar-se com una oportunitat per compartir coneixement però també per modificar preconceptes sobre els nens i nenes d'altres llocs propers que s'han apropiat a conèixer la mateixa realitat que nosaltres.

3. Hi ha força centres que tenen projectes en aquesta línia però per citar-ne un esmentarem el CEIP Escola del Mar de Barcelona que fa anys que hi treballa i, a més, ha estat un dels quatre centres experimentals d'aquest recurs educatiu. Actualment tenen un projecte d'intercanvi de jocs en què participen sis centres d'educació primària de la regió de Kedougou, al Senegal, i set centres d'educació primària i dos d'educació secundària de la ciutat de Barcelona. Es pot trobar més informació a <http://jugueemplegats.blogspot.com>.

ACTIVITAT 6.12

PLANTAR UN AMETLLER.

Les llavors que hi ha a la motxilla de la Brisa permeten organitzar una plantada compartida amb tots els nens i nenes de la classe i fins i tot amb totes les classes, comptant amb la presència de les famílies dels infants. Simbòlicament es tanca un cercle, i podem pensar que és possible tornar a començar.

L'ametller és l'arbre que la Menta, la germana petita de la Brisa, tenia al seu jardí des que va néixer. Va ser un regal de l'àvia i havien crescut junts. Quan la Menta ha de marxar urgentment del seu poble es veu obligada a deixar el seu estimat ametller, agafant unes quantes flors de les seves branques i algunes ametlles del pot de la cuina, i guardant-se-les a la butxaca. Les flors es marceixen però les ametlles l'acompanyen tot el temps que fugen, quan viuen al camp de refugiats i també quan arriben a la ciutat de la Lluïsa, on els està esperant el pare. És en aquest indret de retrobament, la ciutat de la Lluïsa i la seva escola, on la Menta recupera part del que havia perdut. Quan descobreix un ametller a la plaça del poble, l'abraça com si fos el seu, i ben a prop hi planta unes llavors d'aquelles que han viatjat amb ella perquè n'hi creixi un de nou.

El fet que el recurs educatiu inclogui algunes ametlles té l'objectiu d'acostar els infants a la Menta, a les seves pors i les seves il·lusions, també al seu passat, al seu trajecte i al seu present. Proposar als nens i nenes de la classe, després d'haver fet algunes activitats del recurs –o totes, per què no!–, que plantin llavors d'ametller al pati de l'escola és un gest envers tots aquells nens i nenes que, com la Menta, han hagut de deixar tot el que coneixien i estimaven per fer front a noves i incertes realitats.

Tenir cura d'un hort al pati de l'escola o a l'ampit de la finestra de la classe, plantar llavors, humitejar-les, vetllar perquè creixin i veure com creixen... ja forma part de l'experiència de molts nens i nenes de les escoles catalanes. Així doncs, la proposta de plantar un ametller només difereix en alguns aspectes pràctics i simbòlics relacionats amb el conte "L'ametller no va poder fugir".

En termes pràctics es pot pensar a plantar la llavor o bé mirar d'obtenir un exemplar d'ametller d'arrel nua ja empeltat, a Parcs i Jardins o adquirir-lo en un viver, i fer la plantada de l'arbre ja crescut. L'ametller s'obté sempre de les llavors, però si es vol per cultiu i producció d'ametlles s'ha de plantar en viver i després d'un temps trasplantar-lo i empeltar-lo, generalment entre els mesos de novembre i gener. Començaran a brotar per la primavera, al cap de tres anys poden donar els primers fruits, que poden ser ametlles dolces o amargues.

S'ha de tenir present que les llavors no siguin antigues i, per tant, les de la motxilla de la Brisa no són les que s'han de plantar, sinó que és millor comprar-les. Han de ser ametlles crues amb closca i s'han de plantar en un lloc on el sòl sigui fons i permeable, una mica lluny d'altres arbres. Per anar bé és convenient deixar l'ametlla un parell de dies en remull abans de plantar-la ja que pot facilitar que germini i arrelhi. Una altra possibilitat

és plantar-la en un test i al cap d'unes setmanes traslladar-la al lloc definitiu. També es poden cultivar ametllers en testos de grans dimensions, una opció que, segons sigui el pati o jardí de l'escola, no és gens desestimable.

La plantada de l'ametller pot ser un acte més o menys íntim, amb els companys de l'aula o amb tot el centre, amb famílies o sense... però ha d'anar acompanyat d'unes prèviues, d'un final i d'un compromís. Les prèviues són la preparació del lloc, el dia, l'hora, els assistents, la difusió que se'n vulgui fer, etc.; el final pot ser la lectura d'un poema com *L'ametller* de Joan Maragall⁴ o *Ametller* de Jacint Verdaguer⁵, la lectura d'alguns fragments del conte triats pels nens i nenes, la lectura d'unes frases que s'hagin escrit sobre la Menta i el seu ametller, etc. També pot ser l'audició d'una música, una cançó... El compromís ha de vincular-se a la cura i protecció de les llavors, a fer el seguiment del seu creixement i estar molt alerta per si es necessita ajuda d'alguna persona experta.

4. A mig aire de la serra / veig un ametller florit: / Déu te guard, bandera blanca, / dies ha que t'he delit! / Ets la pau que s'anuncia / entre sol, núvols i vents... / no ets encara el millor temps, / però en tens tota l'alegria.
5. Jo et miro / i admiro, / florit ametller / que goses / cobrir-te de roses / pel mes de gener. / Si ve una gelada, / ta blanca florida / quedarà marcida / com herba segada. / Mes tu hauràs florit, / i, a l'Infinit, / devota jardinera, / li has dat la flor primera. / Senyor, / si per lo cor / l'amar-vos és florir, / com l'ametller / jo vull cuitar / a amar; / com ell, jo vull / florir, / baldament per morir.

OBJECTIUS DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA ESTABLERTS PER LA LLEI D'ORDENACIÓ EDUCATIVA (LOE) de 2006 QUE ES TREBALLEN AMB LES ACTIVITATS D'AQUEST NUCLI.

Per Àrees de Coneixement

Font: elaboració pròpia grup recerca MOSSA, UAB, a partir del Decret 142/2007, de 26 de juny, del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

OBJECTIUS DE L'ÀREA D'EDUCACIÓ PER A LA CIUTADANIA I ELS DRETS HUMANS

Nucli 6

	Aprendre a ser i actuar de manera autònoma				Aprendre a conviure				Aprendre a ser ciutadans i ciutadanes en un món global			
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	d
Act 1	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 2	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 3	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 4	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 5	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 6	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 7	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 8	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 9	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 10	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 11	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí
Act 12	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí

OBJECTIUS DE L'ÀREA DE LLENGÜES

Nucli 6

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Act 1	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 2	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 3	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 4	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 5	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 6	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 7	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 8	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 9	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 10	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 11	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí	Sí	Sí	Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T
Act 12	Sí	Sí-P	Sí		Sí		Sí		Sí			Sí-P	Sí		Sí	Sí	Sí-T

OBJECTIUS DE L'ÀREA DE CONEIXEMENT DEL MEDI NATURAL SOCIAL I CULTURAL

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Act 1	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 2	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 3	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 4	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 5	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 6	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 7	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 8	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 9	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 10	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 11	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	
Act 12	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí		Sí	Sí	Sí	

Nucli 6

OBJECTIUS DE L'ÀREA D'EDUCACIÓ ARTÍSTICA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Act 1	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 2	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 3	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 4	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 5	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 6	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 7	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 8	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 9	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 10	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 11	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	
Act 12	Sí	Sí	Sí-T	Sí	Sí	Sí		Sí		Sí	

Nucli 6

OBJECTIUS DE L'ÀREA D'EDUCACIÓ FÍSICA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Act 1										
Act 2										
Act 3										
Act 4										
Act 5										
Act 6										
Act 7			Sí				Sí	Sí	Sí	
Act 8			Sí				Sí	Sí	Sí	
Act 9										
Act 10										
Act 11										
Act 12										

Nucli 6

OBJECTIUS DE L'ÀREA DE MATEMÀTIQUES

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Act 1	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T			Sí-T	Sí
Act 2	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T			Sí-T	Sí
Act 3	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T			Sí-T	Sí
Act 4	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T			Sí-T	Sí
Act 5	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T			Sí-T	Sí
Act 6										Sí
Act 7										Sí
Act 8										Sí
Act 9	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T			Sí-T	Sí
Act 10										Sí
Act 11	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T	Sí-T			Sí-T	Sí
Act 12										

Nucli 6

"Sí" indica que els objectius es treballen sense objeccions si es desenvolupa l'activitat com està proposada.

"Sí-P" indica que els objectius es treballen parcialment: només per a llengua catalana.

"Sí-T" indica que els objectius es treballen de manera transversal i/o tangencial, depenent de l'orientació que cada docent pugui imprimir en el seu desenvolupament.

Els espais en blanc indiquen que l'objectiu en qüestió no es treballa.

